

Planprogram til Kommuneplanens arealdel 2027-2040

Fastsatt av kommunestyret 04.05.2026

SEL KOMMUNE

Innhold

1. Innledning	4
1.1 Mål med planarbeidet	4
1.2 Rammer for planarbeidet	4
1.3 Hensikten med planprogrammet	5
2. Planprosessen	5
3. Organisering av planarbeidet	6
4. Medvirkning	6
5. Føringer for planarbeidet	6
5.1 Planstrategi	6
5.2 Kommuneplanens samfunnsdel	7
5.3 Nasjonale forventninger	7
5.4 Regionale og kommunale planer	9
6. Tema som skal drøftes i planen	9
6.1 Boliger	10
6.2 Fritidsboliger	10
6.3 Næringsutvikling	10
6.4 Veier	10
7. Konsekvensutredning og Ros-analyse	11
7.1 Metoder for konsekvensutredning:	11
7.2 Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)	11
8. Framdriftsplan	11

1. Innledning

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Kommuneplanens samfunnsdel (vedtatt 10.12.18) har mål og retningslinjer for et langsiktig perspektiv. Arealdelen består av kart med bestemmelser og er kommunens styringsverktøy for bruk av kommunens arealer, og omfatter hele kommunen.

Gjeldene arealdel av kommuneplan ble vedtatt i 20.06.2016, og har fungert som et godt styringsverktøy for kommunens arealforvaltning. Det ble i forbindelse med revisjon av planen gjort et omfattende arbeid ved å innarbeide ti kommunedelplaner inn i kommuneplanens arealdel, og å tilpasse planen og bestemmelser til ny plan- og bygningslov.

Sel kommunes overordnede mål er å skape et samfunn der det er rom for å vokse, mulighet for å jobbe og frihet til å leve

- Vi skaper den næringsvennlige kommunen sammen!

1.1 Mål med planarbeidet

Formålet med planrevisjonen er å revidere kommuneplanens arealdel. Fokus i planrevisjonen vil være å legge til rette for:

- Attraktive boligområder.
- Ny fritidsbebyggelse.
- Næringsutvikling.
- Fysisk aktivitet ved gang- og sykkelveier.
- Å ta vare på viktige kultur- og naturkvaliteter.
- Vurdere behov for nye veier i eksisterende hytteområder, og bruken av eksisterende veier i hytteområder.
- Vurdere behov for utvidelse av eksisterende og nye masseuttak.

1.2 Rammer for planarbeidet

Plan- og bygningsloven § 11-5 krever at kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Samfunnsdelens premisser for en ønsket utvikling legger derfor føringer for arealdelen.

Plan- og bygningsloven § 4-2 krever at planen skal ha en planbeskrivelse med planens formål, hovedinnhold og konsekvenser for omkringliggende områder og kommunen som helhet. Det stilles derfor krav til at det gjøres konsekvensutredninger der det gjøres endringer i arealbruken.

Plan- og bygningsloven § 11-5 krever at kommuneplanens arealdel skal bestå av plankart, bestemmelser og retningslinjer til kartet og en planbeskrivelse for hvordan nasjonale mål og

retningslinjer ivaretas i planen. Videre skal overordna statlige og regionale planer innarbeides, samt kommuneplanene til nabokommunene hensyntas.

Mål om bærekraftig utvikling skal ligge til grunn for kommuneplanarbeidet, med en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge for at kommende generasjoner skal få dekket sine.

1.3 Hensikten med planprogrammet

Kommuneplanen rulleres regelmessig med bakgrunn i nødvendigheten av å oppdatere planen etter nye nasjonale og regionale retningslinjer eller nye politiske ønsker for arealbruk.

Hensikten med planprogrammet er å gi en oversikt og forutsigbarhet for planarbeidet.

Følgende forhold skal vises:

- Hensikten med revisjonsarbeidet
- Planprosessen
- Organisering av arbeidet
- Medvirkning
- Føringer for planarbeidet
- Temaer som skal inngå i arbeidet
- Framdrift

2. Planprosessen

Planoppstart og planprogram:

- Planprogrammet blir lagt ut til offentlig ettersyn samtidig som det varsles oppstart av planrevisjonen. Det oppfordres til å komme med innspill/merknader til planprogrammet. Det oppfordres videre til å komme med innspill til arealdelen.
- Planprogrammet fastsettes av kommunestyret, pbl. § 11-13.

Utredning av planforslag:

- Utredning og vurdering av innkomne innspill på bakgrunn av faglige og politiske vurderinger.
- Det gjøres konsekvensvurderinger (risiko og sårbarhetsanalyse) av de innspillene som tas med etter vurderingen.
- Det foretas ny vurdering på bakgrunn av konsekvensvurderingene.
- Det utarbeides forslag til ny plan.

Utkast til ny plan legges fram til offentlig ettersyn/høring.

- Planforslaget legges ut til offentlig ettersyn.
- Det foretas en vurdering av merknadene og det gjøres eventuelle endringer i planen i henhold til merknader.
- Det utarbeides nytt planforslag
- Endringer i planforslaget kan gjøre det nødvendig med nytt offentlig ettersyn.

Planen legges fram til endelig vedtak.

- Planen vedtas av kommunestyret, pbl. § 11-15.

3. Organisering av planarbeidet

I henhold til kommuneloven og plan- og bygningsloven er det kommunestyret som har det øverste ansvaret for organiseringen av planarbeidet. Likevel vil det være hensiktsmessig å bruke formannskapet, som styringsgruppe til planprosessen. Arbeidet med revisjon av kommuneplanen er organisert som et prosjekt med kommunedirektøren som prosjektansvarlig og kommuneplanlegger som prosjektleder. Det etableres i tillegg en arbeidsgruppe med medlemmer fra administrasjonen. Som administrativ arbeidsgruppe brukes administrativt planråd som er en eksisterende administrativ møteplass som er bredt sammensatt med mange fagfelt; plan, byggesak, landbruk, næring og eiendom. I tillegg innkalles andre fagfelt som blir berørt avhengig av sakene som diskuteres. Møtene i administrativt planråd tar i utgangspunktet opp spørsmål knyttet til planer. Ved å bruke administrativt planråd slipper en å opprette en ny arbeidsgruppe, en bruker en allerede etablert møtearena der mange fagfelt møtes og diskuterer/vurderer saker.

4. Medvirkning

Plan- og bygningslovens § 5-1 stiller krav til at det skal legges til rette for medvirkning ved revidering av kommuneplan. Planprogrammet legges ut på høring med oppfordring til aktiv deltakelse fra innbyggere, lag og foreninger. Kommunen vil ha dialog med regionale myndigheter underveis i planprosessen. Kommunens hjemmeside og lokalaviser vil være hovedinformasjonskildene for kunngjøring av muligheter for medvirkning og informasjon om planarbeidet.

5. Føringer for planarbeidet

Kommuneplanlegging er hierarkisk bygget opp med et regelverk med nasjonale mål og retningslinjer for arealbruk.

5.1 Planstrategi

Kommunal planstrategi 2024-2027 ble vedtatt av Sel kommunestyre 16.12.2024, sak 89/2024. Planstrategien er et hjelpemiddel i arbeidet med å prioritere ulike type planer og skal legge til rette for ønsket utvikling i kommunen.

5.2 Kommuneplanens samfunnsdel

For å nå visjon og mål i kommuneplanens samfunnsdel, må vi videreutvikle de mulighetene vi allerede har, samtidig som vi reduserer identifiserte og påvirkbare utfordringer. Sels tre N`er er kvaliteter og kjennetegn å bygge videre på:

Natur- og kulturarv som verdiskaper og næringsgrunnlag.
Nyskaping og omstilling som premiss
Nærhet, knutepunkt og mangfold.

5.3 Nasjonale forventninger

Regjeringens forventningsbrev til regional og kommunal planlegging (2023-2027)

samler regjeringens viktigste prioriteringer på planområdet for den kommende fireårsperioden. Hensikten med forventningsbrevet er å etablere et felles retningsgivende dokument, slik at planprosessene blir effektive og at unødige innsigelser unngås. Dokumentet må ses i sammenheng med aktuelle lover, forskrifter, meldinger og rundskriv.

Kommuneplanens arealdel skal vektlegge overordnede føringer. Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Norge har sluttet seg til 2030-agendaen med 17 bærekraftsmål for å fremme en sosialt, miljømessig og økonomisk bærekraftig utvikling. De nasjonale klima- og miljømålene gir rammer for planleggingen og er sentrale for at bærekraftsmålene kan nås.

Forventningsbrevet tar opp mange temaer, planprosessene skal være åpne og etterprøvbare, og alle skal ha mulighet til å bli hørt. Planleggingen skal bygge på et godt kunnskapsgrunnlag.

Arealene i kommunen bør utvikles ut fra lokale forutsetninger og behov. Tilrettelegging for fysisk aktivitet, god tilgang til naturområder er viktig. Områdene bidrar til god folkehelse gjennom naturopplevelser. Universell utforming skal legge til rette for deltakelse, likestilling og likeverd, og gode møteplasser er viktig.

Helhetlige arealplaner er nødvendig for å få til gode avveininger mellom ulike interesser, slik at det også tas tilstrekkelig hensyn til klima, jordvern, natur, kulturmiljø, helse, landskap, lokalsamfunn og samferdsel. Langsiktig planlegging er viktig for blant annet landbruk og reiseliv. Jordbruk og skogbruk er grønne næringer, som produserer på fornybare og evigvarende ressurser dersom de forvaltes riktig.

Nasjonalparkkommunene kan gjennom god planlegging utnytte verdiskapingsmulighetene i randsonene til nasjonalparkene. Lokalisering av fritidsbebyggelse og reiselivstiltak må avklares gjennom kommunale planer.

Kommunen bør ved revisjon av kommuneplanens arealdel vurdere om tidligere vedtatt arealbruk svarer til dagens og framtidens forventede behov. Det er viktig å vurdere omfanget av utbyggingsarealer som ikke lenger er like aktuelle. Fortetting og transformasjon av bolig- og næringsområder må vurderes før nye utbyggingsområder settes av, og en må hindre nedbygging av karbonrike arealer som skog og myr, jordbruksjord (særlig beitemark).

I planleggingen bør det prioriteres å legge til rette for et utbyggingsmønster som begrenser transportbehovet, gir grunnlag for et godt kollektivtransporttilbud og som gjør sykling og gange trygt og attraktivt.

God og langsiktig arealforvaltning er nødvendig for å nå bærekraftsmålene og innfri internasjonale forpliktelser for klima og naturmangfold.

I mange kommuner er fritidsbebyggelsen et viktig næringsgrunnlag samtidig kan utbygging ha negative konsekvenser for naturmangfold, friluftsliv, klimagassutslipp, landskap og kulturmiljø, og føre til konflikter. Ny utbygging bør skje i tilknytning til eksisterende byggeområder. Ny fritidsbebyggelse bør unngås i viktige landbruks-, natur-, friluftsliv- områder og på myr. I fjellområdene er det av særlig betydning å bevare større, sammenhengende områder uten bebyggelse, og ikke legge til rette for ny fritidsbebyggelse i og over skoggrensen.

Villreinen er en viktig del av norsk natur og kultur. Det er nødvendig med effektive og målrettede tiltak for å sikre villreinen og villreinens leveområder. Kommunene må legge stor vekt på resultatene fra klassifiseringen av villreinområdene og arbeide aktivt for å oppnå kvalitetsmålene for de nasjonale villreinområdene.

Arealplanleggingen skal bidra til god tilstand i norske vannforekomster, redusere risikoen for skadelige naturhendelser, og ta hensyn til klimaendringene. Risiko- og sårbarhetsanalyser er viktige for å belyse naturfare for å forebygge og redusere konsekvenser av alvorlige hendelser.

Omdisponering av dyrka jord skal reduseres, og planlegging skal bidra til å nå målet om redusert omdisponering av matjord i tråd med ny jordvernstrategi fra 2023. Ved planrevisjoner skal det vurderes om arealer som tidligere er omdisponert fra dyrka jord, men som ennå ikke er utbygd, skal tilbakeføres til landbruks-, natur-, friluftsliv- og reindriftsformål.

Statlige retningslinjer og strategier

- Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, fastsatt 2025
- Statlige planretningslinjer for klima og energi, fastsatt 2024
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, fastsatt 2021
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og unges interesser i planleggingen, fastsatt 1995
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag, fastsatt 1994
- Retningslinje for behandling av støv i arealplanlegging (T-1442/2021)
- Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging (T-1520/2012)
- Nasjonal strategi for en grønn, sirkulær økonomi (2021)
- Ny jordvernstrategi – nytt skjerpa mål for jordvern (2023)
- Bærekraftig bruk og bevaring av natur. Norsk handlingsplan for naturmangfold. (meld. St. 35 2023-2023).
- Nasjonal jordvernstrategi
- Jordvern og FNs bærekraftsmål.
- Nasjonale og vesentlig regional interesse innenfor jordvern.
- Tiltaksplan for Rondane villreinområde

Lovverk og forskrifter:

Aktuelle lovverk og forskrifter i arealplanprosessen er:

- Plan- og bygningsloven
- Forvaltningsloven
- Naturmangfoldloven
- Jordloven
- Skogloven
- Friluftsløven
- Forurensingsloven
- Kulturminneloven
- Folkehelseloven
- Forskrift for konsekvensutredning
- Kart- og planforskrift
- Forskrift om rammer for vannforvaltning

5.4 Regionale og kommunale planer

Regionale planer legger overordna føringer på tvers av kommunegrensen, og må hensyntas i planprosessen. Det samme gjelder flere kommunale planer, som kommuneplanens samfunnsdel, trafikksikkerhetsplan, beredskapsplaner, folkehelseplan, m.fl.

Regionale planer

Regionale planer og retningslinjer som har betydning for Sel kommune:

- Innlandsstrategien 2024-2028
- Saman om eit tryggare fylke. Regional plan for samfunnstryggleik, vedtatt 2023
- Regional plan for verdiskaping 2018-2030
- Regional plan for kompetanse for arbeidsliv i rask endring 2018-2030
- Regionalplan for samferdsel 2018-2030
- Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag
- Regional plan vannforvaltningsplan 2022-2027. Vårt verdifulle vann. Innlandet og Viken vannregion.
- Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland, fastsatt 2016.
- Regional plan for folkehelse 2018-2022
- Frivillighetsstrategi for Innlandet, 2026-2034
- Regional plan for klima, energi og miljø 2023-2030
- Regional plan for Kompetanse for arbeidsliv i rask endring 2018-2030
- Regional plan for det inkluderende Innlandet, 2023
- Regional plan for Rondane og Sølknkletten, 2013

6. Tema som skal drøftes i planen

En ny arealplan vil inneholde mye eksisterende arealbruk. Det å revidere planen vil være å la størstedelen av nåværende plan bestå, og så utrede avgrensede temaer. Prosessen fram til vedtak av dagens kommuneplan var en omfattende prosess. Der ble blant annet ti delplaner innarbeidet i kommuneplanen og planen ble vedtatt i henhold til ny plan- og bygningslov. Selv om eksisterende kommuneplan er relativt ny, er det behov for en rullering av planen på enkelte områder. Det gjør at kommunedirektøren mener en kan velge ut noen temaer som drøftes i prosessen. Temaene er valgt ut i hht. til kommunestyret sitt vedtak/bestilling, og etter hvor det har vært innspill og spørsmål om endringer av planen.

6.1 Boliger

Det er viktig at innbyggere og andre finner kommunen som et attraktivt sted å bo og bosette seg. Det kan gjøre at folk velger å bosette seg i kommunen.

Det er naturlig å ta en vurdering av eksisterende kommunale ubebygde tomter. Skal disse fortsatt ligge som boligtomter? Blant annet om det må inn geolog på noen av områdene.

Arealdelen skal legge til rette for nye boligområder/tomter.

6.2 Fritidsboliger

Det vil i planarbeidet bli gjort en vurdering av områder som er avsatt til fritidsbebyggelse der det ikke har skjedd noe siden arealdelen ble vedtatt i 2016. Det vil bli vurdert om disse områdene fortsatt skal ligge som fritidsbebyggelse eller bør de bør flyttes til andre steder som kan være mer attraktive. Tomter avsatt til fritidsbebyggelse, men ikke bebygd av ulike grunner er med på å gjøre at kommunen har et høyt antall ubebygde tomter.

Det kommunen har fått flest innspill på er ny fritidsbebyggelse, det gjelder både nye områder og deling av eksisterende eiendommer.

Det skal legges til rette for fritidsbebyggelse. Det vil bli gjort en gjennomgang av urealiserte områder med mulighet for at et område kan bli helt eller delvis tatt ut av arealplanen for å finne rom for nye områder.

Det skal vurderes bygdenære områder for fritidsbebyggelse.

6.3 Næringsutvikling

Å ha næringsarealer tilgjengelig kan være avgjørende for eksisterende bedrifter og for nyetableringer i kommunen. Det er også viktig at områder avsatt til næring klargjøres.

Arealdelen skal legge til rette for næringsutvikling både eksisterende og nye etableringer.

Det skal åpnes for å vurdere behovet for utvidelse av eksisterende og nye masseuttak.

6.4 Veier

Det er en fordel med en overordnet vurdering i kommuneplanen av veier til eksisterende hytter som i dag kun har gangsti.

Trygge gang- og sykkelveier sikrer elever trygge skoleveier og bidrar til fysisk aktivitet i alle aldersgrupper.

Arealdelen skal vurdere behov for nye veier i eksisterende hytteområder, og bruken av eksisterende veier i hytteområder.

Arealdelen skal legge til rette for nye gang- og sykkelveier.

7. Konsekvensutredning og Ros-analyse

Alle kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal i tråd med plan- og bygningslovens § 4-2 har en særskilt vurdering av planen sin virkning på miljø og samfunn – «konsekvensutredning».

I tillegg skal det etter plan- og bygningslovens § 4-3 gjøres en risiko og sårbarhetsanalyse (ROS). Analysen skal vise alle risiko- sårbarhetsforhold som har innvirkning på arealet og områdene rundt.

7.1 Metoder for konsekvensutredning:

Det finnes mange metoder for konsekvensutredning i arealplanprosesser. Det viktigste er at det gjøres en bevisst vurdering og definere hvilke temaer som skal konsekvensutredes.

Aktuelle temaer for konsekvensutredning:

- Nærmiljø og friluftsliv
- Areal og transportplanlegging
- Teknisk infrastruktur, vann og avløp
- Jord- og skogbruk
- Naturmangfold
- Kulturminner/ kulturmiljøer
- Landskap, landskapsbilde
- Forurensing, energi og klima
- Samfunnssikkerhet, flom, skred
- Attraktivitet og bokvalitet
- Mineralske ressurser

7.2 Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

Med klimaendringer og påfølgende mer ekstremvær følger også større sannsynlighet for jordskred, flom og andre hendelser. Kommunene stilles mer og mer ansvarlig for å ta hensyn til disse endringer i arealplanleggingen.

8. Framdriftsplan

Framdriftsplanen forutsetter ett offentlig ettersyn.

Dato	
Høsten 2020	Høring av planprogram, og innspill til kommuneplan
Mai 2026	Vedtak av planprogram
Mai-desember	Utarbeidelse av planutkast
Januar 2027	Forslag til plan legges ut på høring
Februar-april	Høring og medvirkning
Juni 2027	Vedtak i kommunestyret